

Sektörle omuz omuza

Hatay & Adana

KALİTELİ IRKLARDAN YÜKSEK RANDIMANLI VE SAĞLIKLI DAMIZLIK YETİŞTİRMEK İÇİN ÇABALAYAN HATAY VE ADANA'DAKİ ZİYARETLERİMİZDE BÖLGEYE HAS HASTALIKLARDAN VE SEKTÖREL ANLAMDA KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARDAN KONUŞTUK.

SABANCI MERKEZ CAMII - ADANA

SEYHAN NEHRI - ADANA

ARKEOLOJİ MÜZESİ - HATAY

TÜRKİYE'DE sağlıklı güvenilir üretimin en önemli destekçisi olan ve her zaman görev bilinciyle faaliyetlerini sürdüren Güneşli A.Ş. sponsorluğunda, geçtiğimiz ay Haziran ayında başlangıcını yaptığımız "Sektör Ziyaretleri" ile her ay farklı bir ili ve farklı bir bölgeyi ziyaret ettik; Türkiye yumurta sektörünün nabzını tuttuk.

Projenin ilk ayağı olan Ankara'yı ziyaretimizle birlikte, sektör birlikteliği için önemli bir proje gerçekleştiriyor olduğumuzun farkına vardık ve aldığımız teşvik edici geri bildirimlerin ışığında, "Türkiye Kanatlı Damızlık Sektörü" ana başlığı ile ziyaretlerimize devam etme kararını aldık. Projenin İlk durağı; Hatay ve Adana.

Damızlık işletmelerinin varlığını sürdürmeleri için destek vermek önemli

Bilgi birikimi, üretim teknolojileri, hedef pazarlara yakınlığı, işletme kapasiteleri ve ihracat potansiyeli göz önüne alındığında Türkiye kanatlı sektörünün avantajları oldukça büyük. Sektör, hammadde üreten çiftçi, esnaf, yem, ilaç, nakliye ve pazarlama gibi dallarda yaklaşık 600 bin kişiye sağladığı yoğun istihdam ile aynı zamanda Türkiye ekonomisinin lokomotifleri arasında gösteriliyor.

2014 yılı verilerine göre, toplam 11.328 adet kanatlı işletmesinin 341'i kanatlı damızlık işletmesi. Sektör, ana damızlık

ihtiyacının tamamını ve damızlık civciv ihtiyacının ise bir kısmını ithalat ile karşılıyor. Bakanlık, damızlık ithalatını ve sektörü yönlendirme faaliyetlerini sürdürüyor olsa da tam anlamıyla sonuç alamıyor. Bu nedenle, mevcut damızlık işletmelerinin varlığını sürdürmeleri büyük önem teşkil ediyor.

Hatay ve Adana'da gerçekleştirdiğimiz röportajlarda, hammadde maliyetlerinin düşürülmesi, dışa bağımlılığın azalması, düşük faizli krediler ve diğer kalkınma programları kapsamında yapılacak desteklerin artırılması gerektiği ortak söylemler arasında.

Hastalıklarla mücadelede ortak çözüm yolu aranmalı

BİYOGÜVENLİK BİR KÜLTÜR İŞİDİR VE İNCE AYRINTISI BOL BİR İŞTİR. SORUMLU MÜDÜRDEN TEKNİK ELEMANLARA KADAR, A'DAN Z'YE İŞLETMENİN TÜM PERSONELLERİNİ İLGİLENDİREN BİR KONUDUR.

İbrahim Bey, öncelikle sizi tanıyalım

1988 yılında veteriner fakültesi mezuniyetinden sonra askerlik görevimi tamamladım ve Adana'da Garip Tavukçuluk'da meslek hayatıma başladım. Buradan emekli oldum ve halen çalışmaya devam ediyorum. Garip Tavukçuluk bünyesinde 185 bin adet broyler damızlık hayvandan sorumluyum. Danışmanlık hizmeti verdiğim kümeslerle birlikte bu rakam 420 bin rakamını buluyor.

Sürülerinizin performansları bakımından kendinizi nerede görüyorsunuz?

2013 yılının sonlarına kadar Ross 308 ırkı damızlıklardan tavuk başına 155 adet broyler civcivi çok rahat alabiliyorduk. 2014 yılında damızlık performanslarımız kötüleşti ve 2015 yılından itibaren tekrar iyileşme trendine girdik. Bu sene performansımızın daha iyi olacağını söyleyebilirim.

Bölgeye has en sık karşılaştığımız vakalar nelerdir ve nasıl mücadele ediyorsunuz?

Bölgemize has spesifik tavuk hastalığı oldu-

ğunu düşünmüyorum. Ülkemizde hangi tavuk hastalıkları var ise belli zaman aralığında bizim bölgemizde de görünmektedir. Artık dünya çok küçüldü; global ticaretin gelişmesi beraberinde hastalıkların da tüm dünyada hızla yayılmasına neden olmaktadır. Son aylarda bölgemizde önemli viral hastalıklardan İnfeksiyöz bronşit ve Newcastle hastalığının ekonomik kaybında artış görülmektedir.

Son iki yılda teşviklerinde etkisi ile Çukurova bölgesinde etlik tavuk yetiştirme kümeslerinde önemli kapasite artışı oldu. Buna bağlı olarak biyogüvenlik tedbirlerinin yetersizliği ve bölge entegrasyonlarında çalışan teknik elemanların aralarındaki iletişimsizlik, gereksiz bilgi saklama, hastalığın kontrolünü zorlaştırmıştır.

Hastalıklarla mücadelede bölge entegrasyon teknik elemanları birlikte hareket edip ortak çözüm yolu aramalıdır. Unutmayalım hepimiz aynı geminin yolcularıyız.

Yaptığımız aşılama alan biyogüvenlik tedbirleri ile desteklenmelidir. Amaç yetiştirdiğimiz tavukları hiç hasta etmemektir. ▶

DAMIZLIK YETİŞTİRME SÜRECİNDE ÜÇ ANA BAŞLIK

1. Sevkiyat: Sürülerin sevk ve idaresini üst düzeyde yapmaya çalışmak. Bunka ki amacımız damızlıkların ihtiyaçlarını karşılamak ve bunların yaşam alanlarında mutlu olmasını sağlamak. Yetiştirdiğimiz ırkların tüm ihtiyaçlarını karşıladığımızda gayet güzel verim veriyorlar.

2. Aşılama: Ülkemizde ve bölgemizde olan tavuk hastalıklarının çeşitlerine göre, koruma sağlamak amacı ile aşı programı hazırlıyoruz. Zamanla bölgemizdeki hastalıkların prevalansına göre aşı uygulamalarımızda değişiklikler yapıyoruz. Yaptığımız aşılama koruyuculuk düzeylerini takip etmek amacı ile periyodik olarak serolojik kontroller yapıyoruz.

3. Biyogüvenlik: Yetiştirdiğimiz damızlık sürülerden maksimum verimi almamız tavukların sağlığına bağlıdır. Hastalık problemi yaşamış sürüden standart verimi almak hayaldir.

Bana göre tavukçulukta en zoru biyogüvenlik tedbirleri ve uygulamasıdır. Çünkü bunu sağlamak sadece damızlık müdürünün yapabileceği iş değildir. Biyogüvenliğin sağlanması kanatlı sektörde çalışan en üstteki genel müdürden en alttaki tavuk bakıcısına kapsayacak şekilde tüm şirket çalışanlarını içine alan topyekün biyogüvenlik eğitim seferberliği ile mümkün olacaktır. Sektör çalışanlarında biyogüvenlik kültürünü oluşturmak kaçınılmazdır.

Biyogüvenlik bir işletmenin dış kapısı gibidir

BIYOGÜVENLİĞİ BİR DIŞ KAPI GİBİ DÜŞÜNMEK LAZIM. KAPI AÇIK KALDIĞINDA İŞLETME MALİYETLERİNİZ VE GİDERLERİNİZ ARTAR, VERİM PERFORMANSINIZ DÜŞER. BIYOGÜVENLİK KONUSU HATA KALDIRMAZ.

Akyem Sinokrot Üretim Tesisleri Sorumlu Müdürü Zooteknist MAHİR BULUT "daha modern bir işletme haline gelmek kapasite artışından önemli"

HATAY'DA yaklaşık 1600 dönüm üzerine kurulu ve 80 kümes kapasiteli bir işletme olan Akyem'in Sinokrot Üretim Tesisleri Sorumlu Müdürü Zooteknist Mahir Bulut ile röportajımız esnasında, işletmenin önem sırasının başında biyogüvenlik çalışmalarının geldiğini öğrendik.

Öncelikle işletmenizden bahsedebilir misiniz?

Genelinde 8 ünite bulunan işletmemiz, 80 kümes kapasiteli ve her bir birimde 10 kümes bulunmaktadır. Toplam kanatlı kapasitesi 400 bin adet; fakat biz bu kapasiteyle çalışmıyoruz. Genelde piyasanın, ülkenin şartlarına ve pazarlama durumuna göre kapasitemizin %30-50'si kadar hayvanla çalışıyoruz.

Civcivlerin kümesine ilk girişinden yumurtlamasına kadar olan süreçte nelere önem veriyorsunuz?

Bizim için biyogüvenlik ilk sırada gelmektedir. Civcivler, kümesine girdikleri andan itibaren ilk 10 gün bakımına tabi tutulur. Buradaki kritik noktalara çok dikkat ediyoruz. 6. hafta sürülerin arasındaki farklılıkları kaldırmak için, yanı sürü üniformitesi için boyalama işlemi gerçekleştiriyoruz. Kümeslerde metrekaresine 7 ya da 8 piliç koyuyoruz. Aşı programını uygulamada titiz davranıyoruz. Aşılama işlemleri itina ile yapıp, kullanacağımız aşığı dikkatle seçiyoruz.

Tedarikçilerden ne gibi teknik destekler alıyorsunuz? Beklentileriniz nelerdir?

Türkiye'de bizim alanımızda çalışan büyük firmaların damızlık yetiştiricilerine yönelik seminerler yapmakta; bu etkinlikler gerçekten büyük bir özenle organize ediliyor fakat bizim için yeterli değil. Damızlıkçı olarak, gerek besi konusunda gerek aşı konusunda benim sorunumu çözecek, sorduğumu cevaplayacak kişiler bu seminerleri düzenleme-

li. Pazarlama politikası mantığıyla gelen bir bölge temsilcisi beni müşteri olarak tatmin etmiyor.

Biraz bölgeyi konuşacak olursak; risk teşkil eden hastalıklar var mı?

Hatay bölgesi diğer bölgelere göre hastalık bakımından temiz bir bölgedir. Küçük çaplı problemler dışında ciddi bir hastalık yaşamadık. Bu bölgede bizim gibi 200 bin tavuğu olan işletme zor bulunuyor. Biz kendi önlemlerimizi alıyoruz; kan tahlillerimizi düzenli bir şekilde yapıyoruz ve kendi aşı programımızı uyguluyoruz. Türkiye'de ne gibi hastalıklar var, bizim bölgemizi, bizi etkiliyor mu diye bakıyoruz. Sonra diğer işletmeleri inceliyor ve yol haritamızı çıkarıyoruz.

Aşı programları biyogüvenlik çalışmalarınızın neresinde?

Tedbir almak her zaman önemli. Çünkü diğer biyogüvenlik çalışmaları olmazsa, aşı da tek başına yeterli olmaz. Aynı şekilde de aşı olmazsa biyogüvenliğin de bir anlamı kalmaz. Bu uygulamalar birbirlerini tamamlar. Biyogüvenlik bir işletmenin dış kapısı gibidir; kapı açık kaldığında işletme maliyetleriniz ve giderleriniz artar, verim performansınız düşer. Biyogüvenlik konusu hata kaldırmaz.

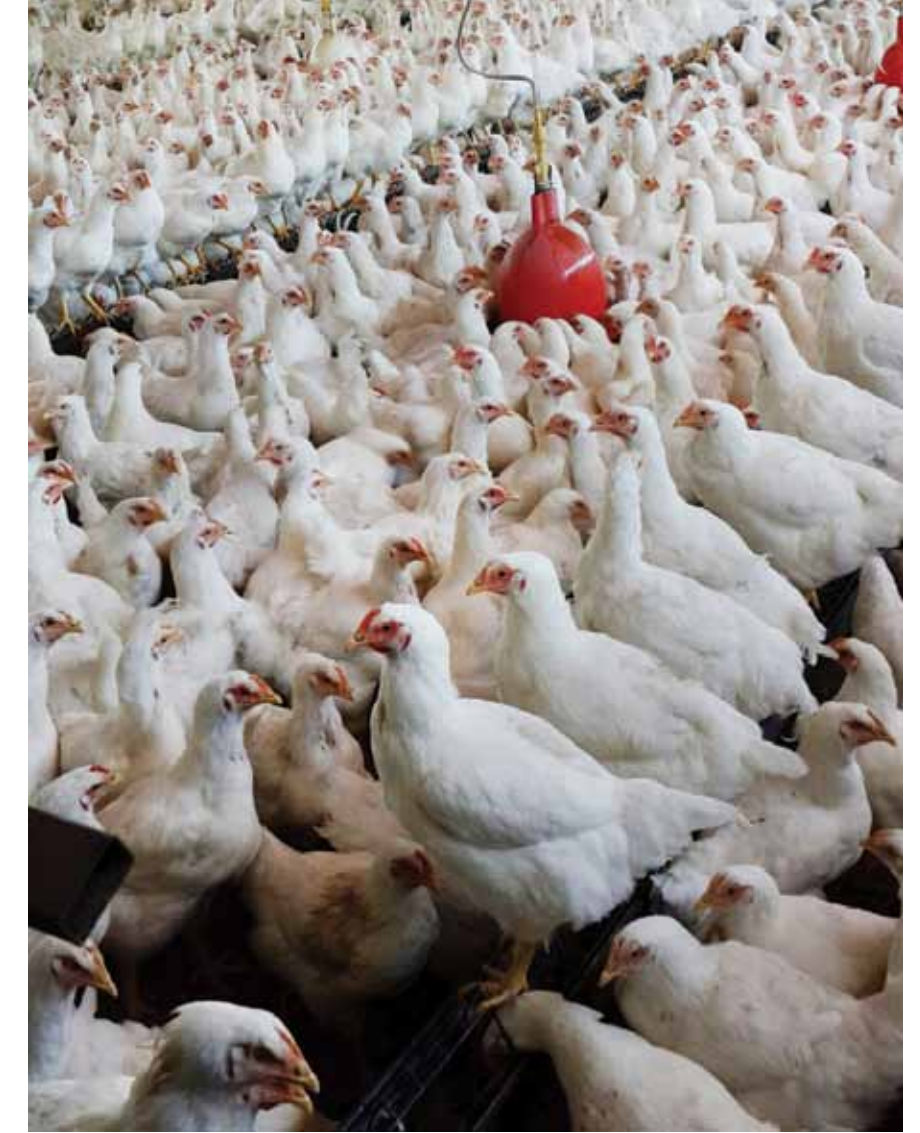
Peki, sizce Türkiye'de biyogüvenlik uygulamaları ne düzeyde?

İşletmelerde biyogüvenliğe çok fazla önem veriliyor. Çıkan hastalıklar biyogüvenlik uygulamalarını daha üst seviyelere çıkarıyor. Türkiye'de medyada; sürekli hastalık ortaya çıkıyor, tehlike gittikçe artıyor gibi bir tablo var. Yetiştirici bunları duyduğu zaman, acaba yanlış bir şey mi yapıyorum diye kendi kendine soruyor. Türkiye'deki işletmelerde büyük bir hayvan popülasyonu var; ancak aşılama programlarında bazı hatalara düşüyor. Yetiştiriciler arasında bir iletişimsizlik söz konusu.

Kapasite arttırma gibi bir planınız var mı?

Kapasite arttırma düşünmüyoruz. Daha önce de bahsettiğimiz gibi kapasitemizin tamamını zaten kullanmıyoruz. Biz de %100 kapasiteyle çalışmak isterdik ama tavukçuluğun bir yılı öteki yılını, hatta bir ayı öteki ayını tutmuyor; ne zaman ne olacağını kimse ön göremiyor. Tam kapasiteyle çalışmaya kalktığımız an, bir sonraki ay bu yumurtaları satıp satamayacağımızı bilemiyoruz. Bizim için şimdilik kümeslerin yenilenmesi, daha modern bir işletme haline gelmek ön planda. ▶

Akyem Tavukçuluk 400 bin kapasite ile üretimine hızlı bir şekilde devam ediyor.

SEKTÖRDE PLANSIZ BİR BÜYÜME Mİ VAR?

Katılıyorum, sektörde bir plansızlık var. 10 bin kapasite ile işe başlayıp, bir anda bu rakamı 100 bine çıkaramazsınız. Böylesi bir durum, belki bir kaç ay sıkıntı yaratmaz; ancak ödemelerin gecikmesi ile sıkıntılar kendini göstermeye başlar. Kendi sisteminize uygun pazar oluşturup, yavaş ve kontrollü büyümek gerekir. İşletmelerin kadroları, işini iyi yapan kalifiye elemanlardan oluşturulmalı. Ara personel sorunu yok ancak sektör kendi personeline sahip çıkmalı. Personelini yıldırmaya yönelik değil, mevcut şartlara uygun bir şekilde kazanmaya yönelik çalışılmalı. Ancak bu şekilde başarıya ulaşılır.

İyi partnerlerle güzel işler çıkaracağımıza inanıyoruz

HATAY'IN İKLİMİNDE, MESLEKİ DİSİPLİN BERABERİNDE HASTALIKLA KARŞILAŞMANIZ MÜMKÜN DEĞİL. İYİ BİR GÖZLEMCİ, İDARECİ, BAKIMCI, HEKİM VE ZİRAATÇİYSENİZ BAŞARIYA ULAŞMAK KOLAY.

Balaban Tavukçuluk'un kapasitesi nedir ve ne zaman kuruldu?

Balabanlar Tavukçuluk'un takriben kuruluşunun üzerinden 25 yıl geçti. Temeline inecek olursak, ticari olarak önceleri broyler eti pazarlama üzerine kurulmuş bir firmaydı. Daha sonra Yönetim Kurulu Başkanımız Esat Demir alım satımla işin büyümeyeceğini görmüş ve eş zamanlı tanışmamız üzerine Balaban Tavukçuluk'u bugünlere taşıdık. Şu anda 18 bin damızlığımız mevcut.

Civcivlerin işletmeye ilk girişinden yumurtlamasına kadar olan sürecin dikkat eden bir süreç olduğunu biliyoruz. Siz bu dönemde nelere önem veriyorsunuz?

Bizim için en önemli nokta civcivlerin doğdukları andan itibaren aşılanmasının programlı bir şekilde yapılması. Biyogüvenlik açısından giriş-çıkışlar minimum düzeyde tutmaya çok önem veriyoruz. Bunların dışında dönemsel beslenme ve rasyon içeriklerinin düzenlenmesine dikkat ediyoruz. Tüm bunların bir araya gelmesi ile sağlıklı bir hayvan elde edebileceğimizin bilincindeyiz.

Elde ettiğiniz civciv sayıları ve performansları bakımından kendinizi nerede görüyorsunuz?

Kendi istatistiklerimiz ile ana damızlık firmasının verdiği değerler birbirine çok yakın. Hatta işletmemizde daha iyi değerlerle karşılaştığımızı söyleyebilirim. Normalde bir etlik tavuk için yem tüketim maliyeti 165 gr iken, biz 151 gramı geçmeden, 180 yumurtadan 153 civciv aldık.

Tedarikçilerden ne gibi teknik destekler alıyorsunuz? Beklentileriniz nelerdir?

Yeterli desteği alamıyoruz; çünkü, Hatay'ı bir çıkmaz sokak gibi düşünebilirsiniz. Ülkenin en büyük ihracatçı şehri olmasına rağmen en az destek ve yatırım alan şehir. Örneğin, herkes civcivi 1 liraya alıyorsa, biz 1 lira 10 kuruşa alıyoruz. Maalesef biz bu kadar ağır yüklerin altındayız ama bir o kadar da başarılıyız.

Bölgede ne gibi hastalıklarla karşılaşıyorsunuz ve mücadeleyi nasıl yürütüyorsunuz?

Hatay, bir canlının ihtiyaç duyacağı her türlü şeyi barındıran bir iklime sahip. Fabrikaların olmayışı ve havasının temiz oluşundan dolayı Balabanlar hiçbir hastalık olayıyla karşılaşmadık. Zaten böyleleri bir iklimde, mesleki disiplin beraberinde hastalıkla karşılaşmanız mümkün değil. İyi bir gözlemci, idareci, bakımcı, hekim ve ziraatçiyse bu başarıyı elde etmek kolay.

Aşılama sizce korumada % 100 başarı sağlar mı?

Kesinlikle % 100 korur. Aşılama biyogüvenlik meselesinin özü. Bunu yapmıyorsanız, işletme kurup tavuk yetiştirme zahmetine girmenize dahi gerek yok. Aşılama vücudun kalbi, sinir sistemi, her şeyi... Biyogüvenliğin ana tanımı.

Kısa ve uzun vadede planlarınız nelerdir?

Şu anda tavukçuluk sektörü çok iyi gitmiyor; ancak bizim yine de ileriye dönük entegrasyon yolunda çalışmalarımız var. Şu anda damızlıkhanemiz ve kuluçkahanemiz var ama kesimhanemiz yok. Yem fabrikamız var, ancak aktif değil. ●

1. Esat Balabanlar Tavukçuluk Genel Müdürü ESAT DEMİR, işletme sahibi olarak dayanışma halinde üretimin her aşamasında yer alıyor.

2. Ziraat Yüksek Mühendisi YUSUF KARAALIOĞLU, Hatay'ın en büyük ihracatçı şehri olduğunu belirtiyor.

3. Veteriner Hekim İBRAHİM KİLİSLİ, aşılanmanın biyogüvenliğin özü olduğunu vurguluyor.

BİYOĞÜVENLİK, KENDİNİ TANIMLAYAN BİR KAVRAM

Biz canlı bir varlıkla uğraşıyoruz; işimiz de bu canlının sağlıklı kalmasını sağlamak. Bu konuda başarıyı yakalamak istiyorsanız, bilimsel disiplininiz ne emrediyorsa onu yapmak durumundasınız. İlk günden kesim gününe kadar veteriner hekimin görevi, aşılama programını düzenlemek-takip etmek, dönemsel beslemeyi ayarlamak ve koruyucu hekimlik faaliyetlerini en ön plana çıkarmak.